

Innst. 233 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 17 (2013–2014)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapporter til Stortinget fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2013

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Generelt om internasjonalt parlamentarisk delegasjonsarbeid

Dokument 17 (2013–2014) inneholder årsrapportene for 2013. Årsrapportene illustrerer den tematiske bredden i Stortingets internasjonale virksomhet. De interparlamentariske fora gir anledning til å fremme spørsmål av betydning for Norge, og en får økt kunnskap om aktuelle problemstillinger i andre land. Informasjon og erfaring som delegasjonsmedlemmene tilegner seg i delegasjonsarbeid, er nyttig ballast på den hjemlige arena. Delegasjonen til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen har fokus rettet mot europapolitiske saker og grensesnittet mellom Norge og sentrale EU-relaterte institusjoner. De øvrige delegasjonene jobber derimot opp mot forsamlinger innenfor geografiske avgrensede områder. Unntaket er Den interparlamentariske union, som har medlemsland fra alle verdenshjørner.

Generelt kan det sies at hovedtemaer for IPU, NATOs parlamentariske forsamling, OSSEs parlamentariske forsamling og Europarådets parlamentarikerforsamling er fred og sikkerhet, demokrati og menneskerettigheter. For de tre sistnevnte gjelder det at aktivitetene i betydelig grad er knyttet opp mot dagsordenen til de motsvarende organisasjonene for samarbeid på regjeringssiden: NATO, OSSE, Euro-

parådet og EU. Arbeidet i delegasjonene supplerer på mange måter regjeringens engasjement for norske interesser på det internasjonale plan. Samtidig er det også anledning til å fremme saker ut fra partipolitisk ståsted.

1.2 Hovedsaker i 2013

Nytt i 2013 var et vedtak i Stortingets presidentskap om å organisere et årlig studieopphold som omhandler EU og EFTA/EØS for stortingsrepresentanter i Brussel. Det første ble holdt i januar 2014. Hensikten med studieoppholdet er å bidra til å øke forståelsen for hvordan de ulike institusjonene er organisert, gi innblikk i aktuelle saker og legge til rette for nettverksbygging.

Delegasjonen til EFTA/EØS benyttet i 2013 aktivt de ulike møteplasser og muligheter for kontakt med europaparlamentarikere med hensyn til aktuelle EU- og EØS-relevante saker. I tillegg til de faste møtene har EFTA-parlamentarikerkomiteen siden 2006 også besøkt land av relevans i frihandelssammenheng, såkalt tredjelandsbesøk. Besøkene legges til land det er aktuelt å inngå frihandelsavtaler med, og hvor frihandelsforhandlinger allerede er i gang eller nærmer seg den avgjørende slutfasen. I 2013 besøkte komiteen Costa Rica og Panama.

EØS-parlamentarikerkomiteen har sett på EUs forhold til de såkalte «mikrostatene» (Andorra, Monaco og San Marino) og til Sveits. Komiteen har jobbet med transportpolitikk, utviklingen i Arktis, og borgerrettigheter i EØS i tilknytning til «The European Year of Citizens 2013». På initiativ fra Stortingets EFTA/EØS-delegasjon startet også komiteen et langsiktig arbeid mht. klima- og energirammeverket for 2030 som nå er under utvikling i EU. Formålet er å følge dette tett, med uttalelser til relevante myndigheter på nye forslag som legges frem. Arbeidet har

allerede ledet til en intern EFTA (MPS)-parlamentarikerresolusjon i november 2013 og en JPC-resolusjon i mars 2014.

Den interparlamentariske unions (IPUs) agenda er bred og omfatter mange spørsmål som har en lang tidshorisont, som likestilling, demokratisering, økonomisk og sosial utvikling, og miljø saker. Samtidig setter akutte internasjonale kriser sitt preg på dagsordenen. Krisen i Syria har i 2013 vært et eksempel på dette. Hva IPU og parlamentene kan gjøre for å avhjelpe situasjonen i det borgerkrigsherjede landet var tema for mange debatter. Det syriske parlamentet sender delegasjon til de fleste IPU-sesjonene og forsvaret ikke overraskende sin regjeringens linje i konflikten. Meningsforskjellene blant landene i IPU avstedkommer tidvis heftige debatter.

Debatten om IPU's fremtidige retning, interne organisering og størrelsen på organisasjonens budsjetter og kontingentene, er gjenstand for nær konstant debatt. Mange land må fortsatt bruke sparekniven i sine offentlige budsjetter, og også i 2013 ble det av enkelte betydningsfulle land tatt til orde for at dette også må gjelde IPU.

Arbeidet i Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) var preget av den økonomiske krisen i mange medlemsland. Den har medført et betydelig press på og reduksjon i forsvarsbudsjettene. Videre har agendaen vært dominert av byrdefordeling internt i alliansen, det transatlantiske forholdet, interoperabilitet mellom NATO-styrker, alliansens forpliktelser til Afghanistan etter uttrekningen er gjennomført og kriterier for opptak av nye medlemmer.

Ny nestleder i delegasjonen, Sverre Myrli, ble i 2013 valgt til leder av underkomiteen for transatlantisk forsvars- og sikkerhetssamarbeid. Jan Arild Ellingsen ble valgt som leder av underkomiteen for energi- og miljø sikkerhet, og Marit Nybakk leder sosialistgruppen.

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling har et generelt høyt aktivitetsnivå. Flere av representantene satte søkelys på Arktis i komité- og plenums møter. Nestleder for den norske delegasjonen, Marit Nybakk, la i diskusjonen under vårsesjonen vekt på regionalt samarbeid som inkluderer partnerland. Hun viste til det norske forslaget om å utvikle tettere formelle lenker mellom de nasjonale hovedkvarterene og NATOs kommandostruktur.

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas parlamentariske forsamling (OSSE PA) tok som mange andre lands delegasjoner initiativ slik at samarbeidsavtalen med ODIHR (Office for Democratic Institutions and Human Rights) om valgobservasjon ble gjenopprettet.

Susanne Bratli avleverte rapport om oppfølging av første komité-resolusjoner vedtatt på fjorårets hovedsesjon. Hun oppfordret til bedre kjønnsbalanse i de tallrike delegasjonene som domineres av menn. Åse Michaelsen holdt innlegg med støtte til resolusjonen om menneskehandel, som spesielt tok for seg tiltak for å oppdage menneskesmugling på fly, flyplasser og andre trafikkknutepunkt.

Delegasjonsleder Bekkevold deltok på høstmøtet i Budva, Montenegro, 13.–15. oktober. Temaene omfattet bl.a. Syria, transnasjonale trusler og menneskerettigheter, og integrering i samfunn preget av mangfold. Delegasjonsmedlemmer deltok på valgobservasjon i Bulgaria, Albania og Aserbajdsjan.

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling deltok aktivt både gjennom å holde innlegg, stille spørsmål i plenum og å ta egne initiativer på fire delsesjoner i 2013. I tillegg til deltakelse på en rekke komité møter gjennom hele året, deltok medlemmer fra delegasjonen også i valgobservasjon i Armenia, Bulgaria og på rapportreiser. Karin S. Woldseth (Fremskrittspartiet) ble under januarsesjonen valgt som rapportør for hastedebatten om utviklingen i Mali og Algerie og hvordan denne truet menneskerettighetene og sikkerheten i Middelhavsregionen.

2013 ble både innledet og avsluttet med debatter om Aserbajdsjan. Under januarsesjonen ble landets overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og en rapport om politiske fanger i Aserbajdsjan debattert. En resolusjon som slo fast at PACE ville fortsette overvåkingen av utviklingen Aserbajdsjan, ble vedtatt. Under junisesjonen la Håkon Haugli frem sin rapport om lesbiske, homofile, bifile og transpersoners (LHBT) rettigheter. Haugli hadde arbeidet med rapporten fra han ble valgt som rapportør for rettigheter til LHBT i 2012. Under oktober sesjonen la Karin Woldseth frem sin siste rapport om hvordan de demokratiske institusjonene i Bosnia-Hercegovina fungerte og slo fast at utviklingen siden siste rapport (2012) hadde vært langt fra tilfredsstillende.

Også Lise Christoffersen la frem sin rapport om hvordan Moldova etterlever sine forpliktelser som europarådsmedlem under oktober sesjonen. Christoffersen og med rapportør Piotr Wach slo fast at Moldova hadde utfordringer på områder som maktfordeling og politisering av statlige institusjoner og justissektoren.

For en nærmere omtale av delegasjonene og de ulike sesjonene/møtene, samt omtale av planer for 2014, vises det til årsrapporten.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen

Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre Simensen og Jens Stoltenberg, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, Regina Alexandrova, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Kristian Norheim, Per Sandberg og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, viser til at Dokument 17 (2013–2014) omhandler årsrapporter for 2013 fra Stortingets delegasjoner til EFTA-parlamentarikerkomiteen og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen, Europarådets parlamentarikerforsamling, NATOs parlamentariske forsamling, Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling og Den interparlamentariske union (IPU).

Komiteen anser det viktig at Stortinget har et bredt engasjement i internasjonale spørsmål og mener at deltakelse i de parlamentariske forsamlingene både gir anledning til å fremme norske interesser og til å innhente mer kunnskap om ulike tema i andre land. Komiteen viser for øvrig til at Stortingets presidentskap i 2013 vedtok å etablere et tilbud om korte studieopphold i Brussel for stortingsrepresentanter, og det første studieoppholdet ble gjennomført i januar 2014.

Komiteen viser til årsrapportene fra delegasjonen til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen, hvor det er tatt opp sentrale temaer om europapolitiske saker og

grensesnittet mellom Norge og sentrale EU-relaterte institusjoner.

Fra de øvrige delegasjonenes årsrapporter har komiteen merket seg at hovedtemaer er fred og sikkerhet, demokrati og menneskerettigheter. Debattene i IPU ble naturlig nok preget av flere akutte internasjonale kriser – med et særlig fokus på Syria.

Komiteen har videre merket seg at arbeidet i NATOs parlamentariske forsamling var preget av den økonomiske krisen i mange av medlemslandene og dens betydning for forsvarsbudsjettene, byrdefordelingen internt i alliansen, utviklingen i Afghanistan og kriterier for opptak av nye medlemmer.

Komiteen har videre merket seg at rapporten fra 2013 bl.a. omhandler delegasjonsmedlemmers deltakelse i valgobservasjon i Bulgaria, Albania og Aserbajdsjan, mens medlemmer i Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling deltok i valgobservasjon i Armenia, Bulgaria mv.

Komiteen viser for øvrig til den nærmere omtale av den enkelte delegasjons arbeid i deres respektive årsrapporter.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 17 (2013–2014) – om årsrapporter til Stortinget fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 4. juni 2014

Anniken Huitfeldt

leder

Knut Arild Hareide

ordfører

